

НАВУКОВАЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ АПК

Аграрныя слоўы комплекс рэспублікі знаходзіцца ў крызісным стане. Валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі ў калгасах і саўгасах у мінульым годзе скарацілася на 6%, зменшыліся аб'ёмы вытворчасці зерня, бульбы, цукровых буракоў, кармоў. Рэзка пагоршылася становішча ў жывёлагадоўлі. Прадукцыйнасць дойнага статку скарацілася на 261 кг, валавая вытворчасць малака — на 11, мяса — на 15%. Такія ж тэндэнцыі адзначаліся і ў гэтым годзе. Скарачаецца пагалоўе жывёлы, за першы квартал вытворчасць і закупкі жывёлы і птушкі ў парадунанні з мінульым годам зменшыліся на 17%, атрыманне малака — на 20 і яго рэалізацыя — на 27%.

Фінансавае становішча пераважнай большасці гаспадарак з'яўляецца праста пагражальным. Так, неплацяжы ў цэлым па Міністэрстве сельскай гаспадаркі і харчавання на 1 красавіка склалі 5,1 млрд. руб., ці выраслі да ўзоўню мінулага года ў 133 разы. Павышаецца закрэдыставанасць гаспадарак разам са змяншэннем іх уласных сродкаў. Асноўная прычына такога бядотнага становішча ў АПК — неэквівалентны абмен паміж горадам і вёскай. Калі індэкс росту закупачных цэн у парадунанні са снежнем 1991 г. склаў 3,9, то цэны на прадукцыю вытворча-тэхнічнага прызначэння, што спажываюць калгасы і саўгасы, узраслі значна больш. Цэны на трактары выраслі ў 21 раз, аўтамабілі — у 17, сельгасмашины — у 15, запчасткі — у 24, мінеральныя ўгнаені — у 15, камбікорм — у 7, будаўнічы-мантаражныя работы — у 9,4 раза.

Урад прымае меры па кампенсацыі дадатковых затрат сельскай гаспадаркі, звязаных з лібералізацыяй цэн. У студзені — красавіку бягучага года сума падобных кампенсацый склала 13,9 млрд. руб. Для дасягнення парытэту да канца года патрабуецца яшчэ 37,7 млрд. руб., ці 4,7 млрд. руб. штомесяц. Саветам Міністраў вырашаецца пытанне аб выдзяленні гэтых сродкаў з рэспубліканскага бюджэту.

Усе гэтыя праблемы аграрнамысловага комплексу ўласцівы і навуцы, што яго аблігуювае. Навуковае забеспячэнне галін аграрнамысловага комплексу ў цяперашні час ажыццяўляе Акадэмія аграрных навук. Яна мае значны навуковы патэнцыял. У яе складзе працуе больш за тысічу вучоных са ступенямі доктара і кандыдата навук. Аграрная наука Беларусі дасягнула за апошнія гады пэўных вынікаў. Створаны нядрэнныя сарты зерневых, ільну, бульбы, кармавых і плодовых культур, тэхналогіі іх вырошчвання. Распрацаваны рад машын і абсталявання для сельскай гаспадаркі. Ёсьць поспехі і ў вучоных-жывёлавадоў і іншыя дасягненні.

Аднак трэба прызнаць, што навуковае забеспячэнне АПК пакідае жадаць лепшага. Тая эканамічная сітуацыя, што сёння склалася, прымушае рэспубліку разлічваць галоўным чынам на ўласныя магчымасці. А яны, як вядома, зыходзячы з падзелу працы ў бытум Саюзе, не вельмі шырокія. У рэспубліцы вельмі востра паўсталі праблемы забеспячэння зернем, цукрам, алеем і некаторымі іншымі відамі харчавання. Неабходна аргументаванне напрамкаў удасканалення спецыялізацыі сельскай гаспадаркі рэспублікі.

Патрабуюць неадкладнага вырашэння пытанні фарміравання дзяржаўных рэурсаў харчавання, удасканалення вытворчых адносін у аграрнамысловым комплексе. Неабходнасць захавання кіравання ў аграрным сектары абумоўлівае выкарыстанне ўсіх метадаў кіравання, уключаючы і жорсткія адміністрацыйныя меры, асабліва на дадзеным этапе. Патрэбны навукова аргументаваныя рэкамендациі па эканамічным рэгулюванні сельскагаспадарчай вытворчасці: колькасці і памерах падаткаў, бюджетнай і крэдытнай палітыцы, мерах дзяржаўнай падтрымкі вытворцаў, якія працуюць у горшых умовах.

Шмат узнікае пытанняў, звязаных з кадравым забеспечэннем аграрпрамысловага комплексу. Неабходна распрацаваць доўгачасовую палітыку іх падрыхтоўкі і выкарыстання ў новых умовах гаспадарання. Гэтыя і іншыя праблемы з'яўляюцца вельмі важнымі, і без іх вырашэння аграрны крыйзіс не можа быць пераадолены.

Акадэмія аграрных навук, якая забяспечвае навуковае абургунтаванне аграрпрамысловага комплексу, павінна лічыць сваім навуковым абавязкам іх вырашэнне. Урад разумее, што аграрная навука перажывае сёня складаны перыяд. Катастрафічна не хапае фінансавання для правядзення даследаванняў хоць бы ў папярэдніх аўёмах, неабходна замена старога абсталявання, шырокое выкарыстанне камп'ютэрнай тэхнікі і г. д. Тоэ, што магчыма ў сённяшніх умовах, урад робіць і будзе рабіць. Аднак трэба признаць, што ў поўным аўёме задавальненне патребнасцей вучоных-аграрнікаў наўрад ці будзе ажыццёўлена. Неабходна ўжо ў самы бліжэйшы час старанна вывучыць стан спраў у аграрнай навуцы і адгукаць і распрацаваць праграму іх кардынальнага паляпшэння. Магчыма, давядзецца максімальная сканцэнтраваць сродкі і навуковыя кадры на правядзенні тых даследаванняў, якія маюць вызначальнае значэнне для аграрпрамысловага комплексу.

У навуковых даследаваннях на першы план выходзяць праблемы эканомікі, экалогіі і біятэхналогіі. Неабходны навуковае забеспечэнне аграрнай рэформы, зямельных адносін, фарміраванне рэгулюемага рыначнага механізма, мадэліраванне новых форм гаспадарання. Экологізацыя адносіцца да большасці навуковых даследаванняў: у галінах земляробства, раслінаводства, аховы раслін, меліярацыі, механізацыі і электрыфікацыі. Чарнобыльская катастрофа абумоўлівае інтэнсіфікацыю работы ў гэтым напрамку.

Узнікае неабходнасць стварэння ў Беларусі ўласнага комплекса аўтатранспартнага і сельскагаспадарчага машынабудавання, што таксама патрабуе ўдзелу Акадэміі аграрных навук. Навука заўсёды павінна быць наперадзе, аналізаваць наяўную ситуацыю, ажыццяўляць яе прағназіраванне і выпрацоўваць рэкамендациі па аптымальным вырашэнні тых ці іншых праблем. Таму менавіта вучоным трэба не толькі знайсці шляхі выхаду з сённяшняга цяжкага становішча, але і прапанаваць іх усяму АПК у цэлым.

Аграрнаму комплексу належыць вырашыць многія буйныя і неардынарныя праблемы. Гэта ў цяперашніх умовах патрабуе яшчэ большых намаганняў, чым калі б там ні было. Як ніколі, высокія павінны быць маральна-этычныя якасці вучоных. А ўрад са свайго боку прыкладзе ўсе намаганні для падтрымання аграрпрамысловага комплексу і яго навуковага патэнцыялу.